Co prozrazují webináře P-KAP?

DANIELA KRAMULOVÁ

Před rokem se skokově překlopila z běžného prostředí do online prostoru nejen školní výuka, ale i vzdělávání pedagogů a výměna zkušeností formou webinářů.

Únor a březen letošního roku přinesl třetí sérii webinářů projektu P-KAP zaměřenou na důležitá témata všech vzdělávacích oblastí krajského akčního plánování. Záznamy z již proběhlých online setkání z roku 2020 jsou publikované na YouTube kanálu Národního pedagogického institutu, kde jsou volně ke zhlédnutí a jejich sledovanost setrvale stoupá. Co nám mohou prozradit?

Digitální kompetence – téma, o které je stálý zájem

První webinář oblasti Digitální kompetence se uskutečnil po polovině června 2020, kdy měly školy po zkušenosti z okamžitého přechodu k výuce na dálku zmapované potíže s nasazením online nástrojů a rámcový přehled o dobrých i horších řešeních problémů. Mnozí pedagogové, ředitelé, ale i zástupci krajů začali strategicky uvažovat o tom, které prvky z online výuky, kontaktů s rodiči nebo ze spolupráce uvnitř školy či v rámci kraje by mohly být perspektivní i při návratu k běžné výuce. Právě těmto tématům se věnoval webinář, který dodnes úspěšně boduje na YouTube.

Že vynucený rychlý přechod do virtuálního prostředí významně akceleroval vnímání průřezovosti digitálních kompetencí, dosvědčuje i zájem pedagogů o téma výuka cizích jazyků ve třídě a v online prostoru.

Střední školy ale zdaleka nežijí jen komplikovanou přítomností a aktivně se zajímají o chystané změny v oblasti digitální gramotnosti a informatického myšlení v souvislosti s revizemi RVP, jak ukazuje zájem o další „digi webinář".

Druhé kolo distančního vzdělávání

Nosné téma, tak můžeme jednoznačně charakterizovat komplexnější vyhodnocení jarních zkušeností z distanční výuky, včetně sociálních a psychologických dopadů omezení školního života, společných akcí a jejich sdílení či přímých kontaktů v třídních kolektivech i sborovnách, které nabídl na počátku druhého školního lockdownu webinář směřující k inspiracím pro řízení a plánování ve školách. Cílí na to, jak už zavedenou distanční výuku zkvalitnit a zpříjemnit pro učitele i žáky, jakými cestami saturovat chybějící přímou interní i externí komunikaci, neformální školní kontakty, ale i na dlouhodobá řešení pro bezpečné online vzdělávání.

Praktická výuka online?

Ve zcela specifické situaci se ocitlo střední odborné školství. Za normální situace se na reálných pracovištích připravují alespoň po určitý čas žáci 96 % SOU a 92 % SOŠ, což potvrdilo dotazníkové šetření projektu P-KAP, v němž koncem roku 2018 odpovídalo 1 293 škol. Vyhlášení nouzového stavu však přerušilo běžnou praktickou výuku ve školách i u spolupracujících zaměstnavatelů. Webinář oblasti Odborné vzdělávání přinesl inspirativní příklady nových impulzů a forem spolupráce mezi odbornými školami a jejich partnery z řad zaměstnavatelů. Některé firmy například umožnily školám přístup do svých e-learningových vzdělávacích a školicích systémů, kde jsou výuková videa k praktickým činnostem, zpravidla určená pro zácvik nových zaměstnanců.

Tuto zkušenost má např. Integrovaná střední škola automobilní Brno v souvislosti s oborem mechanik/diagnostik zemědělské a stavební techniky, kde k výukovým materiálům firmy Agrotec dostali přístup jak učitelé, tak žáci. Firma Scania Česká republika, která se na téže škole podílí na výuce oboru mechanik nákladních vozidel a autobusů, zřídila virtuální třídy, zástupce zaměstnavatele byl s žáky v denním kontaktu, zasílal jim po dohodě s učiteli odborných předmětů podklady ke studiu a testy ověřující získané znalosti.

Didaktická divize společnosti FESTO nabídla školám volný přístup k vlastním vzdělávacím materiálům (např. výukový a simulační program pro pneumatiku, elektropneumatiku, hydrauliku a elektrotechniku). Pro stavební obory vznikl web *koordinuj.cz*, řešící jednotlivé stavební procesy od přípravy stavby až po její demolici. Spolupracující firmy prezentují své technologie a postupy, odborná kvalita je garantovaná zástupcem Stavební fakulty ČVUT. Rovněž SŠ dopravy a technických řemesel v Děčíně pomohli firemní partneři poskytnutím online materiálů. Společnost Alca plast, která za běžných okolností poskytuje škole každoročně materiál pro praktickou výuku budoucích instalatérů a realizuje certifikační školení žáků, vytvořila na svém webu videokurzy pro domácí výuku zaměřenou na instalaci zařizovacích předmětů a příslušenství i s ověřovacími testy. Firma Stiebel Eltron dodala škole zásobník vody i s osvětlením, který byl okamžitě instalován v učebně odborného výcviku, a učitelé jej ihned začali využívat v online výuce instalatérů.

Příkladů dobré vůle a spolupráce existuje mnohem víc, přesto zůstává faktem, že reálný odborný výcvik je nenahraditelný, řadu odborných dovedností si jen virtuálně skutečně osvojit nelze.

Neformální zpráva o stavu inkluze na středních školách

Z pohledu intervence inkluze se přechod z prezenčního k online vzdělávání může jevit jako přínosný pro nadané či mimořádně nadané žáky, jimž velké množství online dostupných vzdělávacích aktivit nabídlo příležitost rozvíjet své odborné zájmy a při kombinaci synchronního a asynchronního vzdělávání organizovat svůj čas. Naprosté většině žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a jejich rodičům však více vyhovuje prezenční výuka s možností podpory. Zkušenosti uplynulého roku ukázaly potřebu řešit disproporci mezi specifiky společného vzdělávání na jedné straně a limity poskytování podpůrných opatření při neexistenci prezenční školní výuky. Jako důležitá se jeví spolupráce mezi pedagogy, poradci, zákonnými zástupci, ale i dalšími odborníky a organizacemi včetně neziskového sektoru.

Odborníci z poradenských institucí (PPP Zlín, Psychoterapeutické centrum Lávka) a neziskových organizací, pražský Nevypusť duši, z. s., a Mens Sana, z. ú., z Ostravy, byli protagonisty podzimního webináře zaměřeného na práci se středoškoláky s psychickými problémy: Jak zvládat ve školní každodennosti práci s žáky, kteří mají psychické onemocnění nebo potíže? Jak se vnitřně vypořádat s projevy agrese (žáků, rodičů, pedagogů) ve školním prostředí a jak na ně (ne)reagovat? Ale i role peer konzultantů, kteří si podobnou zkušeností prošli, při spolupráci s žáky s psychickým onemocněním i v rámci širší osvěty či praktické možnosti péče o duševní zdraví ve škole. Velký zájem o účast na webináři i počty zhlédnutí ukazují, že jde o téma, jež pedagogy skutečně pálí, a že odborně podložené informace, praktické rady a doporučení opravdu vítají.

STEM, podnikavost a inovace ve vzdělávání

Evropské projekty na podporu přírodovědného vzdělávání, třída budoucnosti, výuková virtuální továrna pro průmysl 4.0, internet věcí – příklady využití zahraničních zkušeností v českých školách ukazují, jak může vypadat STEM budoucnosti. Webinář přitáhl zejména iniciativní a podnikavé účastníky otevřené novým zkušenostem, stejně jako téma podpora podnikavosti na bázi podnikání nebo online setkání se zástupci inovativních center a projektů na podporu inovací, které uspořádali společně garanti oblastí Podpora polytechnického vzdělávání a Podpora kompetencí k podnikavosti, iniciativě a tvořivosti.

Dobrou zprávou, jež se potvrzuje při organizování webinářů zaměřených na výměnu zkušeností i při vyhodnocování zpětné vazby, je, že učitelé, vedení škol i tvůrci a realizátoři krajských akčních plánů rozvoje vzdělávání stále jasněji vnímají význam a dosah průřezovosti v oblastech, jako je rozvoj čtenářské a matematické gramotnosti, kariérové poradenství a prevence předčasných odchodů žáků ze školy, potažmo ze vzdělávání nebo už zmíněná podpora „podnikavých kompetencí".

Online setkávání, která na rozdíl od zažitého formátu prezenčních seminářů přinášejí možnost zhlédnutí ze záznamu, jsou dobrou zprávou pro širší okruh zájemců o danou problematiku – a možná jednou z dalších inspirací i pro období po překonání koronavirové krize.

(Zpracováno na základě příkladů inspirativní praxe a webinářů projektu P-KAP)

PhDr. Daniela Kramulová, publicistka projektu P-KAP Národního pedagogického institutu